

Lapin Kansa 23.12.2007

Vihreä puolue ja saamelaisuus

Puheenaihe

Tällainen kysymys on noussut voimallisena esille ministeri Braxin salamyhkäisen vierailun yhteydessä Ylä-Lappiin, jossa hän oli edistämässä saamelaispolitiikan ja vihreän puolueen tavoitteita yhdessä Greenpeacen edustajien kanssa.

Brax ja muutamat saamelaisten poliittiset johtajat tuntuvat vierastavan avointa ajatustenvaihtoa ja erilaisia mielipiteitä piirissään. Nähdäänkö vihreän puolueen korostama avoimuus tässä kontekstissa saamelaisuuden vastaisena? Onko vihreän puolueen markkinoima kestävä kehitys sitä, että saamelaiset saisivat voisivat jatkaa edelleen porojen ylilaidunnusta piittaamatta mistään kansainvälisistä luonnon monimuotoisuutta suojelevista sopimuksista. Onko vihreä aate sitä, että saamelaisia vanhemman väestön – lappalaisten – laillisilla oikeuksilla ei ole mitään arvoa?

Onko vihreä puolue tietoinen siitä, että saamelaisten poliittiset johtavat pyrkivät kahlitsemaan tiettyä ajattelua niin ettei kriittistä keskustelua synny?

Onko vihreä puolue tietoinen historian tarkoituksenmukaisesta manipuloinnista; saamelaisuuden takarajaksi määrätty vuosiluku 1875 merkitsee toisille sitä, että siitä vuodesta lähtien alkaa ulkomailta Suomeen muuttaneiden porosaamelaisten siirtolaisten jälkeläisten saamelaisuus ja vanhimman asutuksen -lappalaisten- saamelaisuus loppuu? Eikö vihreä puolue tiedä, että KHO päätöksessään vuonna 1999 on todennut, että saamelaisrekisteristä syrjäytetyt lappalaiset omaavat vähintään saman historian ja oikeudet, elleivät peräti vahvemmat.

Onko vihreä puolue tietoinen siitä, että Ylä-Lapissa vaikuttaa kaksi historiallista perinnettä; itäinen ja läntinen. Itäisen perinteen sisäiset ja ulkoiset säännöt, metsästäjäkulttuuriin kuuluvien ihmisten villi tahto ja läntiset ihmisoikeus ja laillisuusaatteet ovat hallinneet lomittain ja limittäin saamelaisten asuinalueita vuosisatojen ajan.

Nykyiset saamelaisjohtajat ovat olleet taipuvaisia kehrittelemään maailmoja syleileviä aatteellisia rakennelmia ja pukemaan saamelaisten oman historiallisen kehityksen ideologiseen pukuun muiden laillisista todennettavissa oikeuksista välittämättä. Saamelaisten poliittiset johtajat ovat lähteneet hakemaan saamelaisten oikeushistoriaan perustumattomille tukea vihreältä puolueelta. Monet saamelaiset ovat mielestäni vihdoinkin ymmärtäneet keksittyjen ideologisten rakennelmien lyhytikäisyyden ja vaarallisuuden.

Olen omakohtaisesti kokenut miten saamelaisiin vetoavan ideologia vanavedessä kulkevat suvaitsemattomuus, konfliktit ja muiden oikeuksien kunnioittamisen puuttuminen. Monet saamelaiset ovat vihdoinkin ymmärtämässä, että kollektiiviseen maanomistukseen perustuva ideologia ei ole enää saamelaisten elämää määrittelevä tekijä. Muistan miten

saamelaisten kollektiivista maanomistamista markkinoitiin aatteelliseksi perustaksi koko saamelaisyhteisölle.

Monien saamelaisten on tänä päivänä ollut tuskallista kohdata tällaisen saamelaisideologisen järjestelemän jälkeensä jättämä ideologinen tyhjiö. Pyritäänkö tämä tyhjiö nyt täyttämään vihreän puolueen kliseillä? Monet saamelaiset kokevat, että heiltä on riistetty se, mikä antoi heidän elämälleen tarkoituksen ja sisällön. Joten monella saamelaisella tulee olemaan vaikea vieraantua ideologisesta huumeesta. Toivoisin, ettei meillä enää langettaisi utopistisiin talous- ja yhteiskuntajärjestelmiin, vaan voitaisiin keskittyä yleisinhimillisiin aatteisiin. Kun dogmaattisuudesta vapaudutaan, voidaan saamelaisten kannanotot perustaa realiteetteja kunnioittaviin arvioihin. Muistutan, että saamelaisten on syytä suhtautua kiihkottoman reallisesti myös lappalaisiin poliittisiin toimijoina.

Lappalaiset tulevat vahvojen oikeushistoriallisten näyttöjen perusteella kasvattamaan vaikutustaan Ylä-Lapin maoikeuskiistassa käytävässä keskustelussa. Tätä kehitystä ei ole syytä kavahtaa, koska lappalaiset ovat vahvasti sitoutuneet puolustamaan Lapin kylien historiallisia oikeuksia ja demokratiaa.

Saamelaisten ei kannattaisi enää harjoittaa vanhakantaista politiikkaa tai yliarvioida omia voimiaan ja mahdollisuuksiaan. Epäluuloisten johtajien ei kannata myöskään eristäytyä muusta maailmasta vaan saamelaisten politiikkojen olisi ymmärrettävä, että rauhaa ja turvallisuutta tavoittelevat voimat eivät ole vihollisia vaan liittolaisia.

Jouni Kitti
Entinen saamelaispoliitikko